

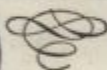
22390

Slovenski

ABECEDAR

za tiste,

ki se želé v kratkim času
slovensko brati naučiti.

V novi in stari pisavi.

Spisal J. Kosmač.

V Ljubljani, 1855.

V založbi in na prodaj pri *Leopoldu Kremšarju*,
bukvovezu.

Natisnil J. R. Millic.

1.

Čerke ali pismenke.

a, b, c, č, d, e, f, g, h,
i, j, k, l, lj, m, n, nj, o,
p, r, s, š, t, u, v, z, ž.

Glasnice imajo poln glas.

a, e, i, o, u.

Soglasnice nimajo same polniga glasi.

b, c, č, d, f, g, h, j, k, l, lj,
m, n, nj, p, r, s, š, t, v, z, ž.

2.

Soglasnica z glasnico dá poln glas.

a,	e,	i,	o,	u,
a-b,	e-b,	i-b,	o-b,	u-b,
b-a,	b-e,	b-i,	b-o,	b-u,
af,	ef,	if,	of,	uf,
fa,	fe,	fi,	fo,	fu,

ap,	ep,	ip,	op,	up,
pa,	pe,	pi,	po,	pu,
an,	en,	in,	on,	un,
na,	ne,	ni,	no,	nu,
at,	et,	it,	ot,	ut,
ta,	te,	ti,	to,	tu,
as,	es,	is,	os,	us,
sa,	se,	si,	so,	su,
av,	ev,	iv,	ov,	uv,
va,	ve,	vi,	vo,	vu,

3.

e,	i,	a,	o,	u,
de,	di,	da,	do,	du,
ed,	id,	ad,	od,	ud,
te,	ti,	ta,	to,	tu,
et,	it,	at,	ot,	ut,
pe,	pi,	pa,	po,	pu,
ep,	ip,	ap,	op,	up,
ke,	ki,	ka,	ko,	ku,
ek,	ik,	ak,	ok,	uk,
me,	mi,	ma,	mo,	mu,
er,	ir,	ar,	or,	ur,
re,	ri,	ra,	ro,	ru,
es,	is,	as,	os,	us,

se,	si,	sa,	so,	su,
el,	il,	al,	ol,	ul,
le,	li,	la,	lo,	lu,
elj,	ilj,	alj,	olj,	ulj,
en,	in,	an,	on,	un,
ne,	ni,	na,	no,	nu,
enj,	inj,	anj,	onj,	unj,
nje,	nji,	nja,	njo,	nju,
ez,	iz,	az,	oz,	uz,
ze,	zi,	za,	zo,	zu.

4.

i,	e,	a,	o,	u,
di,	de,	da,	do,	du,
id,	ed,	ad,	od,	ud,
ti,	te,	ta,	to,	tu,
it,	et,	at,	ot,	ut,
zi,	ze,	za,	zo,	zu,
iz,	ez,	az,	oz,	uz,
si,	se,	so,	su,	sa,
iš,	eš,	aš,	oš,	uš,
ši,	še,	ša,	šo,	šu,
ic,	ec,	ac,	oc,	uc,
ci,	ce,	ca,	co,	cu,
ič,	eč,	ač,	oč,	uč,
či,	če,	ča,	čo,	ču,

5.

o,	u,	a,	e,	i,
ož,	už,	až,	ež,	iž,
žo,	žu,	ža,	že,	ži,
oš,	uš,	aš,	eš,	iš,
šo,	šu,	ša,	še,	ši,
go,	gu,	ga,	ge,	gi,
og,	ug,	ag,	eg,	ig,
ho,	hu,	ha,	he,	hi,
oh,	uh,	ah,	eh,	ih,
ko,	ku,	ka,	ke,	ki,
ok,	uk,	ak,	ek,	ik,
jo,	ju,	ja,	je,	ji,
oj,	uj,	aj,	ej,	ij.

6.

u,	a,	e,	i,	o,
mu,	ma,	me,	mi,	mo,
um,	am,	em,	im,	om,
ru,	ra,	re,	ri,	ro,
ur,	ar,	er,	ir,	or,
tu,	ta,	te,	ti,	to,
ut,	at,	et,	it,	ot,
zu,	za,	ze,	zi,	zo,

uz,	az,	ez,	iz,	oz,
žu,	ža,	že,	ži,	žo,
už,	až,	ež,	iž,	ož,

7.

ba,	fe,	mo,	pi,	vu,
ge,	ro,	ti,	še,	nu,
nji,	ce,	ka,	ga,	ze,
ža,	hu,	ča,	si,	ne,
ju,	lja,	bi,	la,	ša,
ši,	de,	ru,	gi,	po,
ve,	fa,	na,	ci,	ha.

8.

ba,	bad,	ban,	bal,	bar,
be,	bde,	bla,	bli,	bra,
pe,	ped,	pet,	pel,	pri,
pe,	pde,	pte,	pne,	pre,
mu,	mud,	mad,	min,	mir,
gre,	grin,	min,	miz,	miš,
art,	ort,	vol,	vun,	voc,
avc,	ovc,	int,	ont,	ton,
si,	spi,	spo,	osp,	usp,
vo,	vol,	vor,	von,	več,
ve,	ver,	vre,	vno,	včo,

su, sum, sop, gul, kod,
kav, anc, ovc, ilc, ulc.

9.

zna, znaš, znam, rad, grad,
ta, tka, tkaš, sam, ksam,
žge, žgeš, žgem, hlad, hlod,
spi, spiš, spim, vol, volk,
zvez, zveš, zvem, zvon, slon,
skli, skliš, sklim, rak, vsak,
svin, svet, svak, trak, svoj,
pisk, lesk, pask, vosk, lusk,
list, pest, rast, rost, rust.

10.

bra, arb, bru, urb, bro, orb, bre, erb, bri, irb,
gra, arg, gru, urg, gro, org, gre, erg, gri, irg,
spa, asp, spu, ups, spo, osp, spe, esp, spi, isp,
mra, arm, mru, urm, mro, orm, mre, erm, mri, irm,
kra, ark, kru, urk, kro, ork, kre, erk, kri, irk,
zna, azn, znu, uzn, zro, orz, zre, erz, zri, irz,
tra, art, tru, urt, tro, ort, tre, ert, tri, irt,

11.

Razne izreke glasnic.

á, à; é, ê, è; í, ì; ó, ô, ò; ú, ù.

bá,	bé,	bê,	bí,	bó,	bô,	bú,
bà,	bè,	be,	bi,	bo,	bò,	bù,
dá,	dé,	dê,	dí,	dó,	dô,	dú,
dà,	dè,	de,	di,	do,	dò,	dù,
já,	jé,	jê,	jí,	jó,	jô,	jú,
jà,	jè,	je,	ji,	jo,	jò,	jù,
ká,	ké,	kê,	kí,	kó,	kô,	kú,
às,	ès,	es,	is,	os,	òs,	ùs,
ná,	né,	nê,	ní,	nó,	nô,	nú,
à,	èn,	en,	in,	on,	òn,	ùn.

brát,	bràt,	dé,	de,	jést,	jest,
čèp,	čèp,	vèč,	vèč,	kúp,	kùp,
krùh,	mùh,	sùh,	kót,	kòt,	bit,
mést,	mèst,	kós,	kôs,	mèč,	mèč,
vás,	vàs,	lán,	znàn,	nós,	vóz.

12.

gré,	grěš,	grém,	méh,	směh,	gréh,
mé,	smé,	smém,	smél,	směrt,	kěrt,
zdi,	zdiš,	zdim,	vás,	klás,	kvás,
vrè,	vrěš,	vrém,	vol,	volk,	dolg,
ko,	ško,	škor,	škore,	lonc,	norc,
ma,	mam,	maš,	rak,	trak,	vsak,
lju,	klju,	ključ,	kljus,	hrust,	pust,
la,	laž,	naš,	pri,	tri,	skri.

13.

Kolikor glasnic, toliko zlogov.

ak, blisk, cel, čast, dan, en, fant,
gad, hči, in, jest, klèn, lov, mož, naš,
on, plot, rast, sad, štor, tresk, um,
verh, zvon, žir; moj brat, tvoj stric,
naš vert, vaš konj, cel svet, ta kmet,
čič ne dá nič, gol vrat.

mi-la ro-ka, le-pa hi-ša, sta-ra te-
ta, do-bro pe-ró, ko-rist-na u-če-nost,
go-spod u-če-nik, slo-ven-ski a-be-ced-
nik, le-va, des-na no-ga, se-ni-ca, zor-
ni-ca, go-li-ca, pše-ni-ca, vert-nar, ve-
ri-ga, ne-dolž-nost, mo-li-tev, bo-ga-bo-
ječ-nost, vse-ga-mo-goč-nost, na-ra-va,
za-ni-če-va-nje, po-bož-nost, od-kri-to-
serč-nost.

14.

sla-vec po-je, lu-na sve-ti, go-lob
gru-li, ju-nec ska-če, ko-bí-la vo-zi, li-pa
cve-tè, ra-ca pla-va, u-če-nec be-re, o-če
kli-če-jo, ma-ti ši-va-jo, u-če-nik ka-že-
jo, be-re-jo, pi-še-jo, so-se-dov fant se
po-te-pa, nje-gov brat pa ko-sí, moj bra-

tec v šo-lo ho-di, kjer se ve-li-ko le-pih re-či na-u-či, kte-rih bi se tu-di jez rad u-čil.

kader začneš brati, beri razločno in loči zlogo od zloge, na primer: ljubi otrok moj! ne stori nikdar kaj, kar obžalovati bi zamogel ti kadaj, misli, ah kako bi bilo žalostno, ako bi zdihovati mogel: zakaj sim storil to! starši kar ti prepovejo režno kdaj, ubogaj precej, in ne poprašaj: zakaj?

15.

Izmed dveh ločljivih soglasnic med dvema glasnicama vzemi prvo k prvemu, drugo k drugimu zlogu.

nad-lesk, sen-ca, der-ča, skor-ja, dvor-nik, ger-mov-je, her-bet, pom-lad, od-tek, nog-rad, mlin-ci, mlat-va, ser-dit-nost, ser-njak, štor-klja, zor-ni-ca, rib-nik, vam-pež, ob-li-ca.

četvero imamo letnih časov, ti so: spomlad, poletje, jesen in pa zima; spomladi raste dan, sonce prigreva, češnja in breskva cvetete, travnik zeleni, šinkovec gričev poje na vse gerlo, ovčar pase ovce; sončnica se vedno za soncem ozira, nje

perje je tečna klaja živini in v cvetji verla paša pridnim čebelam, zernje pobira kuretina rada in tiči, posebno pa senice, otroci ali poznate to krasno cvetlico? —

16.

Kterih soglasnic v govoru ne ločis, ne loči jih tudi v branji, namreč: bl, br, pl, pr, dl, dr, gl, gr, hr, kl, kd, kv, sk, sp, sr, st, št, zd, zl, zr, žr itd.

de-blo, do-bro, se-dlo, ve-dro, poglav-je, o-gra-da, o-hram-ba, ne-kdo, za-kla-ti, bu-kvar-ni-ca, o-ple-sti, o-pra-va, o-skrum-ba, go-spod, o-skerb, o-stri-ga, po-šta, po-zdrav, o-dlom, po-zlat-ba, po-zrač-ba, pre-zre-ti, po-žre-ti.

metla, mostovina, naklada, oklep, ostrov, ostroga, obrest, podleka, bergla, obleka, vihra, bedro, jedro, nekdej, nakviško, poplačba, poprava, nasproti, poskušba, osredek, poštenje, posterv, igla, pezdir, slovstvo, sestra, ognjišče, platišče, domorodstvo, votlina, oteklina.

17.

Velike čerke.

A, B, C, Č, D, E, F, G,
 H, I, J, K, L, Lj, M, N,
 Nj, O, P, R, S, Š, T,
 U, V, Z, Ž.

Adlešic, Banjaloka, Cerknica, Čer-
 nomelj, Dobrova, Eugen, Forlanija,
 Golo, Horjul, Idrija, Ješca, Kamnik,
 Lož, Ljubljana, Mengiš, Nadanje se-
 lo, Njivice, Orehek, Planina, Ribni-
 ca, Senožeče, Šiška, Toplice, Udmat,
 Vreme, Zagorje, Želimplje.

18.

Anton, Bazili, Celestin, Čič, Da-
 nijel, Emanvelj, Florian, Gabriel,
 Henrik, Ivan, Jožef, Konstantin, Lud-
 vik, Ljubno, Martin, Nace, Oraslav,
 Peter, Rudolf, Samuel, Štefan, To-
 bija, Ulrik, Venceslav, Zagreb, Ža-
 lostna gora.

19.

A-me-ri-ka, Be-li-grad, Ce-lje,

Cem-še-nik, Dal-ma-ci-a, E-gipt, Fran-co-sko, Go-ri-ca, Har-tum, In-di-ja, Je-ru-za-lem, Ko-ro-ško, Lo-ga-tec, Ljubelj, Man-to-va, Na-ca-ret, O-glej, Pariz, Rim, Si-sek, Šo-pron, Terst, Uč-ka, Vi-šnja-go-ra, Ze-mun, Zu-žem-berk.

20.

Od štetve nekoliko.

Šteje se tako le: Eden, ena, eno, dva, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset, enajst, dvanajst, trinajst, štirinajst, petnajst, šestnajst, sedemnajst, osemnajst, devetnajst, dvajset.

Številke so pa te: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Eden-ena in dvajset, dva-dve in dvajset, tri in dvajset, štiri in dvajset, pet in dvajset, šest in dvajset, sedem in dvajset, osem in dvajset, devet in dvajset, trideset.

Številke so pa te: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.

Štirideset, petdeset, šestdeset, sedemdeset, osemdeset, devetdeset, sto.

Številke so pa te: 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Sto in eden, dvě sto, tri sto, štiri sto, pět sto, šest sto, sedem sto, osem sto, devet sto, tisuč ali tavžent.

Številke: 101, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000.

Dva tavžent, tri tavžent, deset tavžent, petdeset tavžent, sto tavžent, milion.

Številke: 2000, 3000, 10.000, 50.000, 100.000, 1.000.000.

Rimske številke so pa te:

I 1, II 2, III 3, IV 4, V 5, VI 6, VII 7, VIII 8, IX 9, X 10, XI 11, XII 12, XIII 13, XIV 14, XV 15, XVI 16, XVII 17, XVIII 18, XIX 19, XX 20, XXX 30, XL 40, L 50, LX 60, LXX 70, LXXX 80, XC 90, C 100, D 500, M 1000, MDCCLV 1855.

Razne prepone v branji.

, prenehlej ali rez,	— pomišlej,
; nadpičje,	() medmestje, vklepaj,
: dvapičje,	„“ navodje,
. pika ali končaj,	- ali s vez,
? prašaj,	- razdelje,
! klicaj,	' odveržaj.

Branje.

1.

Bog je sam iz se-be naj bolj popol-no-ma bi-tje, stvar-nik vsih re-či; stva-ril je ne-bo in zem-ljo, an-ge-lje in člo-ve-ka. On je ve-čin, zgolj duh, vsi-ga-ve-doč, naj mo-drej-ši, vsi-ga-mo-go-čen, po-vsod pri-či-joč, naj sve-tej-ši, naj res-nič-ni-ši, ne-spre-men-ljiv, naj do-bro-tljiv-ši, naj mi-lost-ljiv-ši in naj pra-vič-ni-ši. Vse kar je do-bri-ga lju-bi, in kar je hu-dob-ni-ga so-vra-ži. Bla-gor jim, ki ga lju-bi-jo, v ne-be-sa bo-do pri-šli, in ga veko-maj gle-da-li. Gor-je pa jim, ki hu-do do-per-na-ša-jo, ka-zno-val jih bo po njih za-slu-že-nji. Va-ri-mo se te-daj hu-di-ga in sto-ri-mo do-bro, in sreč-ni bo-de-mo na tim in na u-nem sve-tu, ter Bo-ga gle-da-li na vse veke.

2.

Ni ga veselšiga časa v celim letu od ljubeznive in prijetne spomla-di, ktera je polna nar lepših in kras-nejših cvetlic. Ni pa tudi lepšiga,

prijetnišiga in veselišiga časa v celim človeškim življenji, kakor so dnevi čiste nedolžnosti.

Kakor se bomo zdaj v svojih mladih letih navadili delati in živeti, taki bomo tudi prihodnjič ostali.

Človeško serce je pomladanski vert. Cvetlice, ktere mladost nar lepši lepoté, so: čistost, pokoršina in ljubezen k vsimu dobrimu. Lepe in žlahtne cvetlice naj bodo v serce vsačiga otroka tako terdno usajene, de jih tudi nar močnejši vihar pokončati v stanu ne bode. Večno naj rastejo!

1. Oče in njegovi otroci.

Priletniga kmeta so otroci vseskozi nadlegovali, de bi jim dedinstvo razdelil; de ga bodo že do smerti prerediti kakor mu gré, kakor se tudi hvaležnim otrokam spodobi. Stari oče se brani in brani tje do spomladi. Ko so pa spomladi vrabci na njegovi hiši mlade imeli, vzame oče gnjezdo z mladimi vred, ga dene v tičarnico, ter jo obesi pred zgornjo lino. Kmali so stari prileteli, prinesó živeža in mlade skozi mrežo skerbno in pridno pitajo. Mladi dobé perje in godneji prihajajo, stari jih pa še zmeram pitajo. Ko pa oče vidi, de se zamorejo mladi sami prežiyiti, vjame stare, jih za-

prè v tičarnico, mlade pa spusti. Nato pokliče svoje otroke, de naj pridejo gledat. Pretekle so ure in ure, tode nobeno vrabče se ni svojih zapertih starišev opomnilo, kateri bi bili mogli lakote umreti, če bi jih ne bil oče iz tičarnice spustil. Otrokam pa je rekel: Ste vidili, kako starišem otroci povračujejo? Boljši in varniši je, de se stariši na mlade ne zanašajo, ker bi se jim znalo goditi, ravno tako kakor starim vrabcam! Otroci so umolknili in očeta nič več zavolj razdelitve premoženja nadlegovali.

2. Drevno sadje.

Sadje se terga s sadnih drevés. Jablko je okroglo. Hruška, češplja ali sliva in smokva so podolgovate. Češnja visi na dolzim reclji, breskev na krajšim, murba pa na nar krajšim. Oreh, lešnjik, in kostanj so zaviti v lušine in lupine. Nerodovitne drevesa so: jelka ali hoja, smreka, berst, javor, jelša, breza, jesen, verba, lipa i. t. d. Brin pa in lorber imata zernje, hrast želod in šiske, bukev pa žir.

3. Žito.

Žito raste na polji, namreč: pšenica, reč, ječmen, pri tih ima klas rése, ali je pa gol, in ima zernje v plevi. Nektero žito ima namest klasú latje in zernje v šopkih, kakor ovès, prosó, ajda. Sočivje ima lu-

šine, ktere zernje v majhnih predalcih hranijo, kakor grah, bob, grahova, leča in čičerka.

4. Učilnica.

Učilnica ali šola je izobrazovavišče, kjer se mladost mnozih učenost in čednost uči. Učenik sedi na svojem sedališču, ali hodi pa med učenci, ki v klopéh sedé; on uči, oni se pa učé. Nektere reči jim na tablo s kredo zapisuje, nektere beró pa iz bukev; eni sedé in pišejo, učenik jim pa pomote popravlja, drugi stojé in pravijo kar so se iz glave naučili, še drugi šepetajo in ne pazijo kar se uči, neposajeni so; take marsiktera kazin doletí.

5. Pisanje.

Prednamci so pisali na vošene table z medenimi (bronastimi) dletici, z ojstrim koncam so čerke dolbli, s plošnjatim jih pa zagladili, pozneje so čerke z mehkim terstam čertali ali risali. Mi rabimo pa gosje peresa, ki jih s peresnožičkam urezujemo; na to pomočujemo pero v črnilo (tinto) in pišemo z njim. Pisanje posušimo s pivnim papirjem ali ga pa s sipo potresemo. Mi pišemo od leve proti desni, Hebreji pa od desne proti levi roki, Kitajci in drugi Indijani pa celò od zgoraj doli.

6. Papir.

Nekdaj so rabili bukove in druge dežčice, ali pa drevesno kožo, posebno egip-

tovskega drevésa, ki se mu je papir reklo. Zdaj je pa papir v navadi, ki se v papirnici iz cunj in cáp napravlja.

7. Hiša.

Hiša ima več razdelkov, namreč: vežo, sobo, kuhinjo, hram, gostivnico, spavnico. Jerbasi so za reči sèmterjè prenašati; omaré, ki se s ključi zaperajo in odpirajo, jih shranijo. Pod streho je podstrešje, na dvo-rišu vodnjak, hlev, drevarnica, kolnica; na vertu skedenj, senica, žitnica ali kašta, pod hišo pa klet.

8. Krasna zvezda.

„Le poglej Ancika, kako se lepo svetlo večernica na nebu lesketà,“ pravi učenec Berte. „Ni je lepše zvezde med vsimi na nebu.“ In Ancika pravi: „Res je lepa, tode je juternica še lepši in svetlejši.“ Prepirati se jameta in gresta k očetu, naj jima razsodijo, česar se prepirata. Oče pravijo: „Oj, de bi vaji neumna otroka, mar le mislita, de ste dve zvezdi! Ravno ta svetla zvezda, se imenuje juternica, ki se zjutrej pred sončnim izhodam na nebu prikaže, in večernica, ki jo zvečer na nebu migljati vidimo.“

Veliko prepira za prazne reči,
Tud dosti sovraštva in zmote stori!

9. Bodi prijazen.

Neki popotnik popotva skoz eno vas, kjer je bila cela tropa fantičev, ki so igrali

razne igre. Ko se jim ptujec približa, se mu na desno in levo s poti umaknejo, odkrijejo in ga prijazno pozdravijo. Ptujec se jim za to lepo zahvali, in ko jih nekoliko korakov zadaj pusti, se naenkrat oberne in popraša: „Fantiči, po kateri poti se gré proti mestu I.“ „Po ti na desni roki,“ mu fantiči odgovoré. Na to se mu eden ponudi ga do perviga homca spremiti, od kodar mu pravo pot proti mestu pokaže.

To so bili prijazni fantiči, in prijazne in priljudne fantiče vsakter čisla.

10. Stori dobro svojimu bližnjimu.

Tinetu iz polja pridšimu dajo mati kos kruha za malico, beljiga od pogače. Tine vesel malice, posebno pa ker je bil jako gladen, gré s kosam kruha na dvorišče. Ko bi trenil se mu približa sosedov Mihec, in se pred njim ustavi. Gleda beli kos kruha, zdihuje in pravi: „Naša Micka, kar je bolna, je že večkrat mater beliga kruha prosila! Mi ga nimamo, pa ga tudi kupiti ne zamoremo!“

Tine gleda zdaj prepadeniga dečka, zdaj kos kruha, ga razlomi v dva kosa in večjiga Mihcu dá rekoč: „Tú imaš, nesi ga Micki, in reci ji, da ji ga iz serca privošim.“

Kdor kmali dá, dvakrat dá!

11. Bodi pravičen.

Janezik najde nožek na cesti. Ogle-
duje ga, in prav všeč mu je; posebno pa
ker je imel dvoje klinj z belimi platnicami.
Zdaj se s ceste v stran zavije, ter si gré
v bližnjo mejo šibo urezat. Pri ti priliki
vidi mladenča po cesti pridšiga, ki po tleh
prav pazljivo gleda, kakor de bi kaj iskal.
Janezik vgladati ga, pravi: gotovo bo ta
nožek njegov, teško če ga ni on zgubil.
In ga, se mu približaje, vpraša: „Kaj
iščeš?“ „Nožka z dvema klinjema in be-
limi platnicami,“ mu mladeneč odgovori.
Janezek v varžet seže, ter podá mladenču
nožek, ki ga je bil malo poprej na cesti
pobral.

Janezek je pravično ravnal in pra-
vičnost číslal.

12. Tak bodi tudi ti!

Mariica je z veseljem dostikrat in rada
na Boga mislila, in se od Boga pogovar-
jala. V cerkev je k sveti maši in h ker-
šanskemu nauku pogostoma hodila. Rada je
molila in pobožna se pri molitvi vedla. Ve-
dno je le to mislila, kar je pri molitvi go-
vorila. Nikomur ni krivíce, temuč le dobro
delala, kjer koli je priliko imela, ker je ve-
dila, de je to Bogu ljubo in dopadljivo.
Bila je pobožna.

Nje zadržanje v cerkvi je bilo vse
hvale vredno. Ni se ozirala okrog; ampak,
le na mašnika gledala, ki na oltarju sv.

mašo bere, ali pa iz svojih bukvic bere. Med božjo službo se je mirno zadržala, in vse opustila, kar bi druge motiti utegnilo. Bila je spoštljiva v cerkvi.

Skerbno se je pa tudi vsiga hudiga varovala. Bala se je misliti, govoriti ali storiti, kar bi Bogu in ljudem nedopadljivo bilo. In ničesar se ni bolj bala, kakor Bogu zamiriti. Bila je bogaboječa.

13. Nikar se ne togoti.

Enega dne gresta Blaže in Francek v šolo. Tjè gredé kaže Francek svoje pisanje Blažetu. Ta ga pregleda in pravi: „Poglej Francek! tù si dovelj pogreškov napravil, in prav gerdo pisal.“ Pogreške mu je hotel pokazati; Francka to jako raztogoti, mu pisanje iz rok potegne in suvati ga jame. Blaže se mu pa ne brani, ampak gré miren svojo pot naprej, in mu zažuga rekoč: „Le čakaj, te bom že gospod učniku zatožil!“ „Le!“ mu Francek odreče.

Ko sta bila že blizo šole, pocuka Francek Blažeta za rokav, in mu reče: „Slišiš Blaže! nikar me ne zatoži, ne bom te nikoli več ne suval ne tepel. Lepo te prosim!“

Blaže Francka žalostniga in boječiga viditi, de mu je po storjeni nemarnosti žal, de ga odpušanja prosi, mu prijazen roko podá in pravi: „Vse ti odpustim iz serca rad, česar si mi prizadjal!“

Francek se je togotno, Blaže pa mirno vedel.

Francek je odpušanja prosil. Blaže mu je odpustil, bil je prizanesljiv.

14. Hvaležni sin.

Tone gré k bližnjimu kmetu, in ga popraša, ako ga hoče v delu vzeti, rad bi si kaj prislužil.

„Te že vzamem,“ mu kmetič odgovori. „Vsaki dan boš z nami jedel, ako boš pridno delal, in čez to ti bom za celo poletje še šest goldinarjev plačal.“

„Prav pridno se bom vedel pri delu,“ mu Tone obljubi, „če mi le zaslužek vsacega tedna naprej odštejete. Domá imam ubozega očeta, ki si nemorejo kar drobtinice zaslužiti. Dal bi jim rad svoj zaslužek, vsaki teden posebej.“

Ta otroška ljubezen je bila kmetu tako všeč, da mu obljubi zaslužek vsaki teden posebej naprej plačevati, in mu ga tudi za nekoliko pomnoži. Hvaležni sin nese vsako saboto svoj prejeti zaslužek, in kar je čez teden od jedi, sam sebi pritergal, z veseljem svojimu očetu na dom.

Tone je bil verl in hvaležen sin!

Globoko si mi, o Gospod! svojo zapoved v serce vtisnil, ki mi veli pokornimu biti do smerti svojim starišem in jih ljubiti. O, de bi te sladke dolžnosti nikdar moja duša ne zanemarila! —

15. Spomlad.

Zopet je prišla prijetna spomlad! Sonce sije gorkeje in drevésa ozelenujejo. Moje oči vidijo povsod pisane cvetlice. Tiči pojejo svoje vesele pesmice in delajo umetne gnjezda. Kmetovavec obseje spet svoje njive. V tem nar lepšim času leta igramo mi otroci prav radi v senci drevja. Zdaj ne nosimo več ne kučem, ne rokovic, ne kožuhovine. Oh, kako je lepa spomlad! Ljubiti in častiti hočemo našiga očeta v nebesih, ker jo je v veselje človeka stvaril.

16. Poletje.

Spomlad se je postarala, in kar je do-
briga izvalila, poleti zori. Sadunosnice vi-
sijo polne sadja; njive rumenijo, in klasje
se vetru priklanja. Kosci že ob zori po
senožetih kôse brusijo, in veseli kosé,
ženske pa za njimi travo trosijo. Vročina
je, de se čelo potí. Skerbna gospodinja
nese ženjicam zrelega sadja in kisliga mléka
na polje. Urno se ženske s snopjem verté,
možki za njimi pa snope vežejo, jih v
stavke devajo, ali pa v kozolce vozijo.
Goste megle se po zraku podé, presušena
in razpokana zemlja pohlevniga dežja želi.
Bliskati se jame, v delečavi gromí in kmalo
se dež približa, in razhrebano zemljo lepo
namoči in vse lepši raste in zori. Mož! naj
se čelo potí, od velike skerbí, se beli naj
glava; — težavna je tvoja žetev, pa bo-
gata.

17. Jesen.

Dobro letino smo pričakali. Drevje sadja polno visi, podpirati ga moramo, de se ne polomi. Polne jerbese jabelk, hrušek in češpelj (sliv) nosijo dekleta na dom. V nogradih se začne tergatva. Bréntarji grejo od terte do terte in polnijo brente s sladkim grojzdem, po hramih preša poka, povsod sode nabijajo, de po celi okolici bobni. V žiru po gorah trobijo svinjarji, po vinogradih pa možnarji pokajo, veselice se pojejo, sliši se od hrama do hrama pisk in vrisk, fantiči lovijo tiče po dolinah, možje pa polhe po planinah. Slana se bliža in že nižji travnike pobéli, drevje obletuje, žerjavi leté v ptuje dežele. Lastovke potihnejo, mraz vstaja, in vsaka pridna stvar za zimo skerbí. Ne obotavljaj se tudi ti, o dragi prijatelj! ker se tudi tebi zima bliža.

18. Zima.

Bele muhe letajo, góre so pobeljene in ravnine pod belo odejo ležé. Iz dimnikov se gosti dim vali, zadovoljni kmetič za pečjo sedi, kjer Novice z veseljem bere, in svojem sosedam poljske spise iz njih razklada. Pozimi vse rado počiva, le predice zgodaj vstajajo in čversto kolovrate sučejo, de bo več praznjiga in hodnika. Človek, tudi zima tvojih dni doide! Tudi ti boš počival in vžival, kar si spomladi dobriga vsejal, poleti prida našel in žlahtniga sadja si v jeseni nabral.

Pisnje čerke male in vélike.

a, b, c, č, d, e, f, g, h,
 i, j, k, l, g, m, n, ny, o,
 p, r, s, š, t, u, v, z, ž.

A, B, C, Č, D, E, F, G,
 H, I, J, K, L, Lj, M, N,
 Oj, O, P, R, S, Š, T,
 U, V, Z, Ž.

1.

Ljubezen in čast do Boga.

„Ljubi gospoda svojiga Boga iz vsiga svojiga serca, iz vse svoje duše, in iz vse svoje moči.“ To je prva in nar večí zapoved. Dru- ga je pa tej enaka: „Ljubi svo- jiga bližnjiga, kakor samiga sebe.“ V tih dvéh zapovedih Boga čez vse, in bližnjiga, kakor samiga sebe, ljubiti, je zapopadlena vsa postava in preroki.

Siba otrokam žlahna reč.

Pater (oče) Abraham, slovit pridigar na Dunaji, pripoveduje, da si je drevje v starih časih kralja volilo. Nektere drevesa so hotle oljko kraljico imeti, ker naj dražji maščobo rodi; tode oljka se odreče kraljevi oblasti. Druge volijo vinsko tertó, zavoljo njene močne pijace, pa tudi ona ne hrepeni po kraljevi časti, še celó hrast noče drevju kralj biti; le tern se jim kralja ponudi, kteriga pa nočejo.

Ako bi drevje meni kralja voliti prepustilo, pravi pater Abraham, jez bi jim brezo za kraljico zbral. Brezovka zna zares modro kraljevati, posebno pri otrocih. Kjer ni pri otroški reji šibe, ondi tudi pokorsine ni, brez pokorsine se pa le

rogoviteži izredí, vse poplačene in na duši bolne zamore pa le brezovo olje ozdraviti. Sv. Duh prav lepo priporoča: „Izredi svojiga otroka prav, in z njim boš zadovoljen in vesel. Neumnost je terdo vsajena v dečkovo serce, brezovka jo bo pa vün spravila.“

3.

Molitev pomaga.

Barba, uboga zapuščena vdova je s svojim sinčikam, Mihcam po imenu, pri nekim skopünu stanovala, kterimu je mogla vsake kvatre precej plačevati. Revšina jo je ravno zdaj tako terla, de ni mogla stanovanja plačati. Prosila ga je, de bi poterpel nekoliko časa, ter mu obljubi, tako hitro ko bo mogla, plačati. „Štiri in drajseti ur,“ zareži skopün nad njo, „ti dam odloga. ako ne plačaš, te bom iz hiše vergel; de pa ne bom

škode imel, ti bom vse, kar imaš, dal prodati.“ Nič ni pomagalo, ne jok, ne prošnja. „Kar sim rekel sim rekel,“ ji terdovratnež reče, ji herbet oberne, ter jo zapusti. — Kaj je hotla sirota? Ni bilo drugači, ko v božjo voljo se udati. Mihec je gnal popoldne kozó, edino redilo svoje matere, na pašo. K nekimu Marijnimu znamenju pridši, poklekne, moli in serčno prosi kraljice nebes in zemlje, de bi jima nesrečo odvernila, ktero jima je hišnik zažugal. Ko je odmolil je jel v svojo cajnico jagode brati, de bi jih materi nesel. Kar nenadjama skol nekiga tiča pripodi, ki se je v duplo nekiga votliga drevesa pred sovražnikam skril. To viditi spleza Mihec na drevó, seže v duplo, in privleče z golobam vred iz njega teško mošnjo polno denarjev. Urno teče domú k materi, ji pokaže, česar je našel, kje in kakó! Marija

je njegovo gorečo molitev uslišala, in ju nesreče otela, ki bi ju bila skoraj zadela. — Molitev pomaga! —

4.

Sončni zahod.

Janezek in Tine, deoje marljivih bratcov, sta imela prav modroskerbniga očeta, pa še bogateji lepih čednost je bila nju mati, bogaboječa in dobrotljiva, razun tega pa tudi pobožna, pohlevna in krotka žena; vsak kdor jo je poznal, jo je spoštoval in čislal. In to mater sta uboga fantiča prezgodaj zgubila, negodna smert jima jo je, dokler sta še majhna bila, pokosila, po kateri sta neizrečeno žalovala, in pogostama solzé na nje grobu prelicala.

Čez nekoliko časa, ko sta se po preveliki žalosti nekoliko okrevala, ju oče eniga dne, preden sonce za goro gré, sabo na polje vzame. — Sonce se ravno proti zahodu pomiče, in svoje zadnje zlate žarke čez ozorje po deželi razliva, ko pridejo na lep prostor, od koder se jim cela fara po dolžim in širokim pri-

jazno odgerne. Tukaj se oče vstavi in vès zamišljen v rumeno sonce svoje solzne oči vprè ter pravi: „Ljuba otroka! sladko tolažbo v žalosti nam svitlo sonce s svojim krasnim zahodam oznanuje. Lejta, kako lepo nam luč in gorkoto pošilja, in življenje razliva čez mnogoverstne stvari celiga sveta; svojo dnino bo lih kar na podnebjì doveršilo, ravno zdaj pojde za božjo gnado, in vender se ne jokamo in ne žalujemo za njim, akoravno od nas slovó jemlje in nas zapustiti žuga, zato ker vémo, de nam bo jutri pri jasnim nebu veliko lepši zasijalo, kakor zdaj!“

„Rajnce mati, ljuba otroka! naj nam je živa podoba današnjiga dobrotljiviga sonca na nebu. — Kaj ne, de vaji je učila lepiga zaderžanja, moliti in Boga se bati, in po tem nauku, vama je pravo pot odkazala, po kateri imata hoditi, de ne bosta v tami tavalà, ampak v svitli svitlobi celi čas svojiga življenja srečno in bogaboječe potovala, po smerti pa v kraj prišla, od kteriga sv. pismo pravi: Nè okó ni vidilo, nè uho slišalo, in še nikomur ni v misel prišlo, kar je Bog tistim pripravil, ki ga ljubijo.“

„Oče nebeški, ki nam jo je bil dal, je hotel, da naj nas zapusti; ravno zato nam ne gre za njo preveč jokati in žalovati, saj vemo, da ji gre tam gori veliko boljši, kakor na tem svetu, ona tam žanje, kar je tukaj sejala.“

„Oh, ljubi oče!“ mu na to Tine, starji sin, odgovori, „prav vseč nama je tudi vaš poduk, veliko ložej nama je zdaj pri sercu, po tem takim bomo mater po smerti zopet vidili.“

„Ja, moj otrok! zopet jo bomo na unim svetu vidili, kjer ne bomo nobeniga ne telesniga ne dušniga zlega občutili, kjer ne bo nobene še tako majhne britkosti več, kjer se Bog svojim zvestim služabnikom od obličja do obličja razodeva; ja ravno tako gotovo jo bomo vidili, če bomo le po božjih zapovedih živeli, kot rumeno sonce ob jasnim jutru. — Torej ne žalujmo po nji več, ona je v boljšim kraji, kakor mi — je v nebeših! —“

Kakoršnje delo, tako plačilo.

Neki kmetič je imel dvoje sinov, Lipeta in Toneta, ki je vsakimu za rojstvo eno žlahtno drevésce posadil, drevésci ste lepo in čversto rastle, de ju je bilo lepo viditi. Ko začnete cvesti, odloči vsakimu eniga, ter pravi: „Obe dvě drevésci ste dobrega plemena in požlahtnjeni, oskerbovajta ju pridno, če ju bosta v nemar pustila, vama ne boste rodile nič prida.“ — Starji fantè Lipe je svoje drevésce prav pridno glajštal in čedil, zemljo je okrog njega vse skozi rahljjal, mu pregoste véje rezal, ga gosene pridno čedil, in deblo h kolu pripel. Njegov bratec Tone se pa ni hotel z drevéscam kar nič pečati. Ko je Lipe pridno delal, se je Tone le po vasi potepal, in drevésce popolnoma zanemaril.

Ko se jesen približa, se Lipetovo drevésce polno rudečih jabelk šibi, tako, de se je moglo podperati, Tonetovo pa prazno in blede žaluje. Tone to viditi prileti vès zelen in togoten k očetu in jim toži: „Zakaj ste mi dali tako slabo drevó? Lipetovo visi polno jabelk, na mojim ga pa ni cempere. Recite mu, de naj mi dá polovico jabelk

od svojiga drevésa.“ Oče ga naglo zavernejo, rekoč: „Lipe ti nima kar nobeniga dati, ti zanikerni potepin. Priden delavec ne bo blaga z lenúham delil. Le stradaj, ker nisi hotel delati, — in ne glej Lipeta pisano, ker ima dovelj jabelk: Kdor ne dela, naj tudi ne jé. — Kakoršno delo, tak zaslužek!“

6.

Štempihar.

Štempihar je bil iz Oljševka, Šentjurske fare na Gorenškim, domá. Močan je bil tako, de je težko obložene vozove na cesti prizdigoval in obračal.

Neki voznik je bil v Oljševku svoj z vinam obloženi voz v kraj ceste zavozil. Štempihar jo ponoči do voza prižvižga, se sključi, zleze pod voz, se vprè s herbtam va-nj, ga kviško vzdigne in ko bi mignil oberne. Drugo jutro voznik zgodaj vstane. V tami ni porajtal kako je voz obernjen. Napreže in pelje po ravni tisti poti nazaj, po kateri je včeraj bil privozaril. Še le tačas se spomni, kam vozi, ko tje prifura, kjer je včeraj svoje konjiče kermil (futral). Enega dné ga v Trebnjim na Dolens-

kim, ko je ravno tobak iz Horvaškega nesel, mejači zalezejo, se ga osujejo in mu veseli oznanujejo: „Čakaj tiček, si nam prišel v roke, mi te bomo učili kozjih molitvic!“ — Štempihar jim pa polahkoma odreče: **Poberite se, sicer bo druga péla!** Ker ga pa ne ubogajo berž, zgrabi eniga za drugim, ter jih čez neki plot, kakor kobilice, na dvoriše pomeče, de so režeži dovelj imeli, in se potolčeni dolgo časa pobirajo.

7.

Oroslan in merkovca.

Kakor se v basnih bere, je imela zverina svoje dni pod nekim košatim dóbam (hrastam) somenj. Oroslan v sredi tovaršev ošaben sedi, v senci pod njim, merkovca pa se po vejah vije in spakuje, in začne v orošana želod lučati. Oroslan jo pisano pogleda, in ji besedice ne zine. Merkovca se ojstriga pogleda vstraši, se pa vender le berž potolaži, in pravi: „Pač dobro, de do mene nemoreš“ — in ga z noviga draži, in želod va-nj meče. Merkovca še enkrat verže, in orošlan zarijovi, de se zemlja potrese, in merkovca strahu cmokne

z veje na tla. Trepetaje oroslanu pod tacami medli in smerti čaka. Vsa zverina prepadena stermí in gleda kaj bo oroslan z merkovco storil. — „Ne boš me več dražila ne“ — ji oroslan zagrozi, — „pa vender, ji pravi, nisi vredna, de bi te raztergal“ ter jo izpusti. Vsa zverina se oroslanu priklone in ga svojiga usmiljeniga kralja počasti.

Neumno je mogočne dražiti, ker ubogiga lahko v šako dobé. Lepo za mogočne, nad revami se ne maševati; nar močnejši so, ki radi odpustó.

Zlate resnice.

Kdor samiga sebe povišuje; prazno glavo oznanuje.

Le terpljenje naših dní; nam veselje posladi.

Sreča nam privabi prijatlov dovelj; nesreča jih pa odpodí.

Nič ti ne bo pomagalo, akoravno si se verlo učil, in veliko naučil, če pa pridno delati nečeš.

Kdor pridno dela in lakomen ní, lahko brez vsiga bogastva živi.

Srečna duša, ki Boga bolj kakor svet ljubi; ob sodbi ima plačnika in ni na zgubi.

Govor je zvesta podoba duše. Po njem se spozná pamet in serce človeško.

Stori le kar ti pamet veli, in ne porajtaj na druge ljudi.

Kdor pomaga drugim iz nadlog, rad pomore mu tud' Bog.

Kdor svojih želj ne premaguje, smertno si bodalo (sulico) kuje.

Bog srečo otroku dá, ki starše v čislu ima.

Prečudne in skrivne so božje reči; presoditi človeku mogoče jih ni.

Prebrisana glava in pridne roké, so boljši blagó, kot zlate goré.

Drobtince iz vodil lepiga obnašanja.

1. Bodi priljuden in lepiga vedenja in zaderšanja, in gotovo te bodo ljudje čislali. Priljudnost se šteje med pripomočke si ljubezen in nagnjenje ljudi zadobiti, in svojo čast in srečo poviksati.

2. Nosi se po svojim stanu, ne bodi umazan, stergan in smeršen; ampak kar se dá, snašno oblečen.

3. Pozdravi sleherniga, posebno znanca in spoštevane osebe, in zahvali se jim, če so te pozdravili.

4. Če prideš k znanim, voši jim po okolišini: dobro jutro ali dober dan, ali dober večer.

5. Govori počasi in razločno, de te bo vsak lahko razumel. Krohotati se in naglas smejati ni lepo.

6. Ne zasmehuj družih, ne dajaj jim primkov, ampak obnašaj se pametno, de te ne bodo ljudje čertili in sovražili.

*Lepa obnaša zaljša možá,
Blagor je njemu, kdor jo imá!*

Pregovori in lepi nauki.

Z Bogam začni vsako delo
In bo dober tek imelo.

De dober si in dobro striš,
Zato na svetu le živiš.

Če hočeš srečen biti,
Se moraš mlad učiti;

Potrudi se Bogu dopasti,
Od dné do dné v dobrim rasti.

Če nauk poslušáš,
Spolniti ne skušáš,
Si srečo kaziš;
Vse bode veselo,
V prijaznost te vzelo,
Če lepo živiš.

Če starše spoštuješ, in ljubiš Bogá,
Je vse ti priljudno, te rado imá.

S časam svojim prav ravnaj,
De ti žal ne bo kadaj.

Revežem pomagaj rad,
Ker je revež tud' tvoj brat.

Kdor vedno misli na Bogá,
Se njemu rad priporočuje;
Kdor z Bogam vse dela ravná,
V nesreči k njemu le zdihuje;
Kdor po zapovedih prav živi
Je svojim prednikom podložen,
Kdor dobro vselej rad stori,
Le on v resnici je pobožen.

Omikana pamet, nedolžno sercé,
Nar lepši zaklad je za leta mladé.

Pravičen in dober do vsaciga bodi,
Po unanji dozdevi nikogar ne sodi.

Kar dobriga svojimu bratu storiš,
Stokratno plačilo v nebesih dobiš.

Ce hočeš sebi kaj
In drugim k pridu biti,
Se moraš pridno zdaj
V mladosti delati učiti.

Otrok, ki staršev ne spoštuje,
Jih draži, žali zaničuje;
Popači svoje si sercé
Hudobniši od dné do dné.

Nauka staršev zaničvat' ne sméš,
Ker si še malo skusil, malo véš.

Kdor teško dela, ga ne zaničuj,
 Če reven je in nizek tudi,
 Zavolj pridnosti vselej ga spoštuj,
 In misli, de se za te trudi.

Stara pisava.

Po stari pisavi se izrekuje.

f	za	S		S	za	S
fh	za	š		Sh	za	S
s	za	Z		S	za	Z
sh	za	ž		Sh	za	Z
z	za	c		Z	za	C
zh	za	č		Zh	za	Č

Vse druge čerke se zgovarjajo kakor po novim.

fa,	fe,	fi,	fo,	fu,
af,	ef,	if,	of,	uf,
fha,	fhe,	fhi,	fho,	fhu,
afh,	efh,	ifh,	ofh,	ufh,
sa,	se,	si,	so,	su,
as,	es,	is,	os,	us,
sha,	she,	shi,	sho,	shu,
za,	ze,	zi,	zo,	zu,
az,	ez,	iz,	oz,	uz,
zha,	zhe,	zhi,	zho,	zhu,
azh,	ezh,	izh,	ozh,	uzh.

Shtiri strani nebá.

Ozhe fo fhli f svojim fantizhem is travnika, kjer fo kofili, proti domu. Šonze je she sahajalo, ter ga gredoZh poprafhajo, rekozh: „Jurzhe! ali véfh kako se pravi uni strani nebá, kjer sonze sjutraj is-haja?“

„Ne vém ne,“ jim dezhek urno odgovori.

„Sapomni fi tedaj,“ mu ozhe rekó. „Tisti strani nebá, kjer sonze is-haja, se pravi izhod ali jutro. Unimu pa, kjer sabaja, ishodu ravno nasproti, pravimo sabod, sapad ali vezher. — Tisti strani, kjer sonze opoldne stoji, se pravi jug ali poldan. Poldnevu ravno nasproti se pravi pa sever ali polnozh.“ To fo ozhe svojimu finzhiku tako dolgo pravili, dokler fi je sapomnil. —

Boljšhi deshela.

Neki starišhi fo s svojimi otrozi na nekim puštim otoku neismerniga morja shiveli, kamor fo se bili po strafhnim barkolomu rešhili. Jedli fo gole korenine in mnogoverstne selišha, pili pa bistro studenzhnizo, v tannim berlogu pod fivo skalo fo pa prebivali.

Otrozi se nifo mogli nizhefar opomniti vezh, kako fo bili na otok prišhli; nizhefar ne vedó od tega, kar fo unikraj morja imeli, ne od kruha, ne od fadja ali pa she od kaj boljšhiga ne; vse take rezhi fo jim bile nesnane jedi.

Eniga dné privešla zhvetero samorzov

v enim majhnim zholnizhu do omenjeniga otoka. Starifhi fo bili te prikasni neisrezheno vefeli, ker fo mislili, de bodo po njih od tukaj refheni. Tode barkiza je bila premajhna drushinizo va-njo vseti, in jo unikraj morja prepeljati. Ozhe stopi tedaj va-njo prvi in se morfkim valovam isrozhí.

Mati in otrozi se ihtijo in jozhejo ga v sbitim zholnizhu viditi, v katerim se ima sdaj pa sdaj od brega odriniti. Ozhe jih téfhi: „Ne jokajte!“ jim pravi, „unikraj morja je boljshi deshela, vfi bofte kmali sa mano tje prifhli! Samorzi zholnizh odrinejo in s ozhetam sapufhenim firotam fpred ozhi sginajo.

Ko vdrugizh po mater pridejo, fta se otroka sa njo fhe bolj jokala. Tudi ona ju tolashi rekozh: „Nikar ne jokajta! V boljshi desheli se bomo sopet vidili.“ Kmalí potem priveflajo pa po otroka, ktera fta se zhernih mosh zhes vse ftrafhno bala, in trefla se v zholnizh podati in sa starfhi v boljshi deshele peljati. V vednim ftrahu in trepetu po dolgi voshnji sagledata kakor is ftrafhnih fanj se sbudivfhi kraj boljshi deshele.

Vefelja, ljube starifhe na bregu sagledati, ki fo ju priferzhno sprejeli, in v fenco pod vifoke palme peljali, kjer fo ju na se leni ledini f tezhnimi jedili in shlahnim fadjem pogoftili, ni v ftanu moje peró popifati. „Oh, kako nespameten je bil najin strah!“ fta otroka glaf povsdignila, „ne bati, ampak vefeliti bi se bila imela, ki fo bili zherni

moshje po naji prifhli, in naji v boljſhi deſhelo, zhes neismerno morje, prepeljali.“

Nju ozhe povsame besedo ter pravi: „Ja, ljuba otroka! naſhe prejadranje iz uniga puſtiga otoka v boljſhi deſhelo, ima ſa naſ ſhe vezhi pomen. Nam je ſhe vſim v daljno in veliko lepſhi deſhelo potovanje odlozheno. Zeli ſvet, na katerim prebivamo je otoku podoben; ta lepa deſhela, v kateri ſdaj bivamo je ſa naſ — akoravno ſlaba — podobna nebeſ, prejadranje tje zhes viharo morje je ſmert. Zholnizh naj naſ opomni mertvaſhke truge, v kateri naſ bodo zherni moshje od tukaj neſli. Tode, kader ſe bo ura naſhiga ſhivljenja ſtekla, de bodem mogel jeſt, mati, ali pa vi dva od tukaj flovo vſeti, nikaſ ſe ne preſtraſhimo. ſmert ni ſa dobre ljudi nizh drusiga, kakor preſelitva v boljſhi deſhelo, ktero je Bog vſim pravizhnim obljubil.

To ſtraſhno morje bomo kmali ſapuſtili,
Ko is tega ſveta bomo ſe lozhili.

Prebrifani flepec.

Neki flepec je bil na vertu bliſo neke jablane ſvoje zelo premoſhenje (500 gold. gotovine v frebru) ſakopal. Njegov ſofed to viditi gré drugi dan in ſakopani denar ſlepzu ukrade. Zhes nekaj zhaſa gré flepez po denarje, to de nameſti gotovine le praſno moſhnjo najde. Nihzhe drug mi ni mogel tega ſtoriti, ſam pri ſebi miſli, kot

moj blishnji fosed Jernazh; torej tava ob palizi k njemu in jame med drugimi rezhmi takole govoriti: „Uni dan sim 500 goldinarjev na vertu sakopal, 500 sim jih pa she prihranil sa druge potrebe, ki bi me snale sadeti, ker pa vidim, mi jih ne bo treba, kaj mislish Jernazh, ali jih zhem na obrest dati, ali pa k poprejsbnjim sakopati.“ — „Jest mislim, de bo varnish, zhe jih k unim denesh,“ mu prekanjeni fosed prigovarja.

Ko se slepez od foseda odpravi, nele Jernazh bersh ukradenih 500 gold. tje nasaj, kjer jih je ukradel, s tim namenam, de si bo potlej vef saklad vsvojil. Tode slepec, akoravno ni dobro vidil, je pa dobro umel, vsame svojih nasaj prineshenih 500 gold., gré sh njimi vesel domú, ter jih bolj varno f-brani kakor poprej.

Dobro je, zhe zhlovek brati in pisati sná.

Neki ubog kmet je imel brata, ki je shel po fvetu. Ko pa pretezhe vezh kot dvajset let, ko ni imel od brata ne duha ne sluba. Vsi so mislili, de je she davnej umerl. Kar dobi kmet naenkrat pismo. Ker pa ne sna sam brati, gré do kerzhmarja, in dá mu pismo prebrati. Kerzhmar prebere narprej pismo sam sa se, ter rezhe kmetu: Lej, ljubi moj fosed! tukaj stoji sapifano, de ti je pred nekoliko tedni brat umerl, in de ti je sapuhtil 50 tolarjev. Pa morash bersh se na pot podati, in sam po denarje iti.

„Kam pa,“ ga Štefan radoveden poprašha?

„V Prag, okoli 100 milj daljave od tukaj,“ mu kerzhmar odgovori.

„Kaj! 100 milj tje in 100 milj nazaj: to stori 200 milj!“ mu Štefan rezhe. „Potem takim bi me potnina in sguba z bafafkorej višhe stala, kakor bom tam dedšhine potegnil.“

„Vešh kaj?“ — pravi kerzhmar — „daj meni to pisno in prodaj mi svojo dedšhino, 30 tolarjev ti dam sa-njo, in ti ne bo treba safran tega se po svetu klatiti, pa ne smešh od tega nikomur nizh sblekniti, ali si sadovoljen?“

„O pazh de!“ se mu kmet vesel odreshe. Kerzhmar gré na to v drugo sobo, in prinese Štefanu obljubljenih 30 tolarjev, mu jih na miso odšhteje, ktere Štefan vesel v svojo mošhnjizo pograbi in jo sh njimi vesel poméde proti domu.

Zhes vezh let obštane kerzhmar na smertni postelji, ko je bil med tim savoljo slabiga gospodarstva v veliko nadlogo in firomashtvo sabredel, kako je ogoljufal ubosiga Štefana. V tistim pisnu je namrezh stalo: „Kdor ta list prinese v Prag in ga pokashe kupcu, gospodu Švobodu, prejme od njega 2000 tolarjev.“

Teh 2000 tolarjev je dobil kerzhmar in jih tudi sapravil sšhe pred svojo smertjo. —

Zhe bi bil Štefan, ko je sšhe otrok bil, lepo v šhelo hodil, in se brati in pisati

uzhil, ne bil bi tako gerdo goljufan bil, sa svoje lepo premoshenje. Zhlovek, ki brati in pifati ne sná, je flep, zheravno ima biftre ozhi, stokrat je v nevarnosti, zhe pride hudobnim ljudem in fleparjem v roke.

Dobri stari zhafi.

Šin: Kaj ne, ozhe, ko ste vi fhe majhni bili, fo bili dobri stari zhafi od kterih nam večkrat pripovedujete?

Ozhe: Ne, Matizhe, ne; moj ozhe fo imeli dobre zhafe, ne pa jest.

Déd: Nikar ne verjemite tega. Jest fim se mogel vse svoje dni jako truditi. Le mojiga ozheta zhafi, so bili dobri zhafi.

Predéd (sa pezhjo): Kaj le kvantate in prasno flamo mlatite! Jest fim terpel kot zherna shivina, de fim si krajzar saflushil.

Šin: Kdaj tedaj fo bili tifti dobri zhafi? Po tem takim tazhaf, kader fhe ni bilo ljudi na fvetu.

Lakomnik.

Neki lakomnik sbolí, in poklizhe ravno tako lakomniga sdravnika k sebi, osdravljati ga, kteri ga je frezhno osdravil. Lakomnik misli sèm ter tjè, f kom bi ga plazhal, de bi mu ne bilo treba denarja fhteti. On nalije 12 ftekleniz s vódó, jih sakapi f fmolo, ter jih sdravniku sa rasne sdravila ponudi rekozh: de je pravi fhampanjer. Sdravnik jih s veseljem pobafhe, domú fpravi, in v

klet, bres de bi bil dragozenjeno pijázho pokufil, v pefek sakoplje. Ko zdravnik umerje, planejo njegovi dedizhi zhes pokopane steklenize, v katerih pa namesti praviga fhampanjerja, smerdljivo vodo dobé.

Tako snajo lakomniki eden drusiga sa nos voditi!

Lakomnik

Neki lakomnik, aboli in poltobe razno tako lakomniga zdravnika k hodi, osdivljan za. Kani ga je lexhno sadravil. Lakomnik vilišén ter sé. I kom bl. gl. glaxsi, de ki mu ne bje neda bogaja lual. In na- lúe 12 lakomnik a vóde. Vli sáhnj. I. lúola, ter jih sadravil na razno. Glavla púndi vódeh: de je prvi lakomnik. Sdravnik. In v vsójem pópelbe, óund hravi, in v